

Мо Йен: „Тревожа се за настоящото положение в Китай. Един писател не бива да се бои да показва грозните страни на живота. Това дори е негова отговорност.“

Мо Йен (псевдоним на Гуан Мойе) е изключително плодовит китайски писател с множество публикувани сборници, романи и антологии.

Роден е през 1955 г. във фермерско семейство.

Сравняват го с Кафка и Хелър, а той твърди, че го е вдъхновил стила на модерния китайски класик Лу Сюн.

През 2012 г. беше удостоен с Нобеловата награда за литература за постиженията му на писател, който съчетава с рядко майсторство фолклор, история и съвременност. Мо Йен спечели в конкуренция с имена като Мураками, Боб Дилън, Амос Оз, Милан Кундера, Маргарет Атууд, Том Стопард, Филип Рот, Алис Мънро.

„Смесвайки фантазия с реализъм, исторически с настоящи лични и обществени перспективи, Мо Йен създава свят, който в сложността си напомня за творбите на Уилям Фокнър и Габриел Гарсия Маркес, като същевременно използва за опорна точка древната китайска литература и устната традиция.“

Нобелов комитет за литература

Творчество

Мо Йен започва да пише като войник в началото на 80-те години на XX век, когато в Китай се завихря мощно авангардно движение в литературата.

„Произведенията му са халюцинационни, почти съновидни истории за примитивния, дълбоко вкоренен в древните китайски обичаи, живот на незначителни хора в незначителни места, които обаче често са видимо поставени в конкретна историческа ситуация.“

Стефан Русинов, в-к Култура

Герои

Мо Йен пресъздава делнични сюжети, до които западната публика няма достъп. Персонажите му често са забравени от историята човечи, обитаващи невзрачната реалност на „вехтите“ си убеждения.

В редица негови творби главните героини са силни жени („Пищни гърди, тлъсти бедра“, „Умора от живота и смъртта“, „Жаби“).

Екранизации

Новелата „Червено сорго“ (1986) има филмова адаптация, с която китайският режисьор Джан Имоу печели „Златна мечка“ от филмовия фестивал в Берлин през 1988 г.

Разказът „Люлката на бялото куче“ (1985) е филмиран като „Нуан“ от режисьора Хуо Дзиенци.

Любопитни факти

Произведенията на Мо Йен са преведени на над 10 езика, включително на английски, френски, руски и норвежки.

Действието в повечето от разказите на писателя се развива в родното му село Гаоми, провинция Шандун.

За пръв път през 2012 г. най-авторитетното литературно отличие се присъжда на автор, който живее и пише в Китай. През 2000 година Нобеловата награда отива при китаеца Гао Синдзиен, който обаче живее в Париж и се смята за представител на френската литература.

Псевдонимът Мо Йен означава „не говори“. Заслуга за него имат родителите на автора, които през 60-те години често го предупреждават да не говори каквото мисли...

Заради Културната революция, започнала през 1966 г., напуска началното училище и започва работа в петролен завод. Впоследствие се присъединява към Освободителната армия.

Мнозина го наричат държавен писател. Той признава, че като други автори получава заплата и осигуровки от китайското министерство на културата: „Това е реалността. Без да съм назначен, не мога да си позволя да се разболяя в Китай. Разбирам, когато чужденците ме критикуват, но когато критиката идва от моите сънародници, е безсрамно“

За първи път на български език: романът „Промяната“

Романът излиза на български език на 25 февруари 2013 г. в превод на Надя Баева.

Анотация:

„Промяната“ е роман, дегизиран като автобиография или обратното – мемоари, изваяни като роман, в който Мо Йен персонализира политическите и социалните промени, настъпили в родината му през последните десетилетия.

„Промяната“ е поглед към динамиката на страната откъм нейните низини. Като се придвижва ту назад, ту напред във времето и се фокусира върху най-дребни детайли, Мо Йен вдъхва живот на своя разказ, предавайки въздействието на значими, животопроменящи събития върху съдбата на обикновените граждани.

Мо Йен: „В същността си „Промяната“ е съвкупност от спомени, и ако не всичко написано е исторически достоверно, то е защото след толкова много години в паметта ми се появиха празноти“.

Из интервюта с Мо Йен

„Не съм израснал с голяма литература, а със селски истории. В нашия район имаше няколко великолепни разказвачи, които вечер разказваха страшни истории. И наистина техният език, напълно необуздан, хиперболизиран и драстичен, се превърна в език на моите книги – до

днес, въпреки че от 20 години живея в Пекин. Истината за Китай не е елегантна“

„По времето на Мао Дзедун литературата беше оръжие на революцията и писателите трябваше да представят обществото така, че да отговаря на социалистическия светоглед. Но в епохата на реформи това табу беше пречупено и днес пишем, както искаме: за политиката и обществото, живота и любовта, насилието и секса“

„Възхищавам се на жените и ги уважавам дълбоко, защото са благородни, а житейският им път винаги е по-тежък от този на мъжете. При големи беди жените са по-смели и устойчиви от мъжете, защото са и майки. Силата, която майчинството дава, е невъобразима“

„Когато започнах да пиша през 1981, не бях чел нищо от Маркес и Фокнър. През 1984 г. за пръв път прочетох техни книги и несъмнено тези двама писатели оказаха голямо влияние върху моите произведения. По-късно открих, че житейският им път е сходен с моя“

„Използвам доста широко местен диалект, идиоми и каламбури, особено в по-ранните си творби, защото по онова време въобще не мислех, че те ще бъдат превеждани на други езици“

„Вярвам, че политическите ограничения или цензурата са много полезни за творчеството в сферата на литературата. Писателите са лекарите на обществото“

„През последните трийсет години сме свидетели на това как Китай осъществява огромен напредък било то в стандартите на живот или в интелектуалното и духовното развитие на нашите граждани; този прогрес е видим, но несъмнено има много неща, от които не сме доволни в нашето всекидневие. И наистина Китай прогресира, но самият прогрес поставя много въпроси, например за околната среда и упадъка на високите морални норми. Меланхолията в мемоарния ми роман се дължи на две обстоятелства – осъзнавам, че моята младост вече си е отишла и

се тревожа за настоящото положение в Китай, особено за нещата, от които не съм доволен“

Отзиви за Мо Йен и романа „Промяната“

„Мо Йен е един от най-известните, най-забраняваните и най-пиратстваните автори на съвременен Китай“

сп. „Тайм“

„Промяната“ може да се сравни със сребърна рамка на картина, представяща съвременен Китай. Малък, но очарователен роман“

М. А. Ортхоуфър

„Промяната“ не е политическо есе, а нещо като скица – предвестник на една по-внушителна по обем творба. Авторът описва няколко ключови епизода от своя живот след изключването му от училище. Ще попаднете на много забавни случки и анекдоти“

Бертран Миаларе

„Въпреки своя критичен поглед към обществото, Мо Йен е смятан за един от най-големите автори на своята страна“

Нобелов комитет